

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

4.2.2 เขตเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดมุกดาหาร

(1) ข้อมูลทั่วไปจังหวัดมุกดาหาร¹⁵

จังหวัดมุกดาหารตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีอาณาเขตติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน จังหวัดมุกดาหารกับสปป.ลาว และมีโอกาสทางเศรษฐกิจสำคัญจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำโขงไทย – ลาวแห่งที่ 2¹⁶ เป็นประตูเศรษฐกิจสำคัญสู่เส้นทางภูมิภาคอินโดจีน เชื่อมโยงพื้นที่ตะวันออก – ตะวันตกเข้าด้วยกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดมุกดาหารและประเทศเพื่อนบ้าน เป็นไปในทางที่ดีไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุน และอำนวยความสะดวกร่วมกัน เช่นให้ความร่วมมือกับแขวงสะหวันนะเขตในส่งเจ้าหน้าที่เดินทางมาศึกษาดูงานในหน่วยงานต่างๆ ของจังหวัดมุกดาหารเป็นประจำ มีการแต่งตั้งคณะประสานงานท่องเที่ยวของทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อร่วมมือกันพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ไทยยังได้กระชับความสัมพันธ์ในลักษณะเช่นเดียวกันกับประเทศเวียดนาม การให้ความร่วมมือในลักษณะนี้นำมาสู่ความร่วมมือ และผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่ายและทุกด้าน (Co-production area) ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนการค้า อุตสาหกรรม การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ ทำให้เห็นได้ถึงการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างจังหวัดมุกดาหาร สปป.ลาว และเวียดนาม จะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคต

จังหวัดมุกดาหารมีการค้าชายแดนกับ สปป. ลาว และกับเวียดนามในสินค้าหลายประเภท และมีมูลค่าการค้าต่อกันเพิ่มขึ้นทุกปี

¹⁵ รายละเอียด โปรดดูภาคผนวก B

¹⁶ สะพานแห่งนี้เปิดใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2549 งบประมาณที่ใช้สำหรับการก่อสร้าง ทั้งหมดประมาณ 8,090 ล้านบาท ดำเนินการกู้จาก เจบีไอ (JBIC : Japan Bank for International Corporations) โดยฝ่ายไทยและสปป.ลาว รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดคนละครึ่งโดยประมาณ ทั้งนี้กรรมสิทธิ์ในโครงการของแต่ละประเทศอยู่ที่จุดกึ่งกลางของสะพาน โดยจุดเริ่มต้นของสะพานฝั่งไทยตั้งอยู่ที่บ้านสงเปือย ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร ส่วนจุดเริ่มต้นของสะพานที่สปป.ลาว ตั้งอยู่ที่บ้านนาแก เมืองคันทะบูลี แขวงสะหวันนะเขต บนสองฝั่งของแม่น้ำโขงเป็นงานก่อสร้างอาคารด่านควบคุมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Border Control Facilities) รองรับการพัฒนาเส้นทาง

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

การค้าชายแดนระหว่างไทย – สปป.ลาว

การค้าชายแดนระหว่างไทย – สปป.ลาว มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เมื่อดูตัวเลขมูลค่าการค้ารวมจากปี พ.ศ. 2548 (ม.ค.- ก.ย.) ของไทยกับสปป.ลาว เท่ากับ 27,198.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน 34.2% (ที่มีมูลค่าการค้ารวม 20,268.5 ล้านบาท) โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้า 17,091.1 ล้านบาท สอดคล้องกับตัวเลขข้อมูลการค้า ระหว่างไทย – สปป.ลาว ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 3 มูลค่าการค้า ระหว่างไทย – สปป.ลาว ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา

รายการ	มูลค่า (ล้านบาท)					อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)			สัดส่วน (ร้อยละ)		
	2545	2546	2547	2547 ม.ค.-ต.ค.	2548 ม.ค.-ต.ค.	2546	2547	2548 ม.ค.-ต.ค.	2546	2547	2548 ม.ค.-ต.ค.
การค้าระหว่างประเทศ											
มูลค่าการค้า	21,104.30	23,212.50	27,989.30	22,638.20	31,173.40	9.99	20.58	37.70	100.00	100.00	100.00
ส่งออก	17,092.90	18,915.70	23,378.60	18,910.70	24,719.40	10.66	23.59	30.72	100.00	100.00	100.00
นำเข้า	4,011.40	4,296.80	4,610.70	3,727.50	6,454.00	7.11	7.31	73.15	100.00	100.00	100.00
ดุลการค้า	13,081.50	14,618.90	18,767.90	15,183.20	18,265.40						
การค้าชายแดน											
มูลค่าการค้า	20,510.77	21,912.37	28,805.31	23,198.86	31,179.30	6.83	31.46	34.40	94.40	102.92	100.02
ส่งออก	16,233.10	17,452.95	23,792.02	19,230.37	26,445.68	7.51	36.32	37.52	92.27	101.77	106.98
นำเข้า	4,277.67	4,459.42	5,013.29	3,968.49	4,733.62	4.25	12.42	19.28	103.78	108.73	73.34
ดุลการค้า	11,955.43	12,993.53	18,778.73	15,261.88	21,712.06						

ที่มา : สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ

www.dft.moc.go.th

เห็นได้ว่า มูลค่าการค้าระหว่างไทย และ สปป. ลาว มีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา นอกจากนั้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 มีมูลค่าการค้ารวมทั้งสิ้น 981.58 ล้านบาท ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าการค้าโดยรวมของเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งมีมูลค่าทั้งสิ้น 775.28 ล้านบาท ก็เพิ่มขึ้นถึง 206.30 ล้านบาท หรือ 26.61%

ทั้งนี้สินค้าส่งออกจากไทยไป สปป.ลาว ในช่วงปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 526.69 ล้านบาท โดยการส่งออกในช่วงเดือนพฤศจิกายน เพิ่มขึ้นจากเดือนตุลาคม (ซึ่งมีมูลค่า 460.07 ล้านบาท) 66.62 ล้านบาท (14%) ซึ่งหากจำแนกออกตามทางผ่านพิธีการ ที่กรมศุลกากร

โครงการศึกษาวิทยาศาสตร์การพัฒนาเกษตรธุรกิจพิเศษชายแดน

กรุงเทพมหานคร มีมูลค่า 77.57 ล้านบาท และผ่านพิธีการ ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร มีมูลค่า 449.12 ล้านบาท)

สาเหตุที่การส่งออกในช่วงเวลาดังกล่าวสูงขึ้น ก็เพราะมีการส่งออกสินค้าหมวดเครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ (รถบดถนน รถไถนาเดินตาม อะไหล่รถแทรกเตอร์ เครื่องสูบลมและรถดั้มพ์) และส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภค

มีสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยัง สปป.ลาว ได้แก่ ของใช้ประจำวัน (สินค้าอุปโภคบริโภค) เครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้าอุปกรณ์ สินค้าเชื้อเพลิง สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ยานพาหนะและอุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าอุปกรณ์และส่วนประกอบ วัสดุก่อสร้าง เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ และเครื่องดื่มบำรุงกำลัง

ส่วนสินค้านำเข้าจาก สปป. ลาว มายังไทย ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 454.89 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนตุลาคม ซึ่งมีมูลค่า 315.21 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 139.68 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น 44% เนื่องจากมีการนำเข้าสินค้าหลักคือแร่ทองแดงในปริมาณที่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนตุลาคม คิดเป็น 82% สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าแร่ ไม้ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ สินค้ากิจกรรมเครื่องจักรไม่ใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ฯ สินค้าประมงและปศุสัตว์ ยานพาหนะอุปกรณ์และส่วนประกอบ

ทั้งนี้ มีสินค้าผ่านแดนจาก สปป.ลาว ผ่านด้านศุลกากรมุกดาหารไปยังประเทศที่สาม เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา อเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ บราซิล เกาหลี ในช่วงเดือนพฤศจิกายน มีมูลค่าทั้งสิ้น 4.5 ล้านบาท เมื่อเทียบกับมูลค่าของเดือนตุลาคม 2549 ซึ่งมีมูลค่า 52.78 ล้านบาท พบว่าลดลง 48.28 ล้านบาท (91%) โดยมีสินค้าผ่านแดนมูลค่ารวมทั้งสิ้น 176.41 ล้านบาท สินค้าที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ยานพาหนะและอุปกรณ์ เครื่องดื่มและเครื่องดื่มบำรุงกำลัง เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรไม่ใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ฯ เหล็ก และเหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ พลาสติกและผลิตภัณฑ์

การค้าระหว่างไทยและเวียดนาม

จากข้อมูลของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากรและกรมการค้าต่างประเทศ¹⁷ พบว่าการค้าระหว่างไทยกับเวียดนามโดยรวม มีอัตราการเติบโตต่อเนื่อง ตามสถิติการส่งออกสินค้าและการนำเข้าสินค้าจากเวียดนามนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2548 พบว่าการค้ารวมระหว่างไทยกับเวียดนามในช่วงปี พ.ศ. 2542 มีมูลค่าเท่ากับ 30,381.7 ล้านบาท

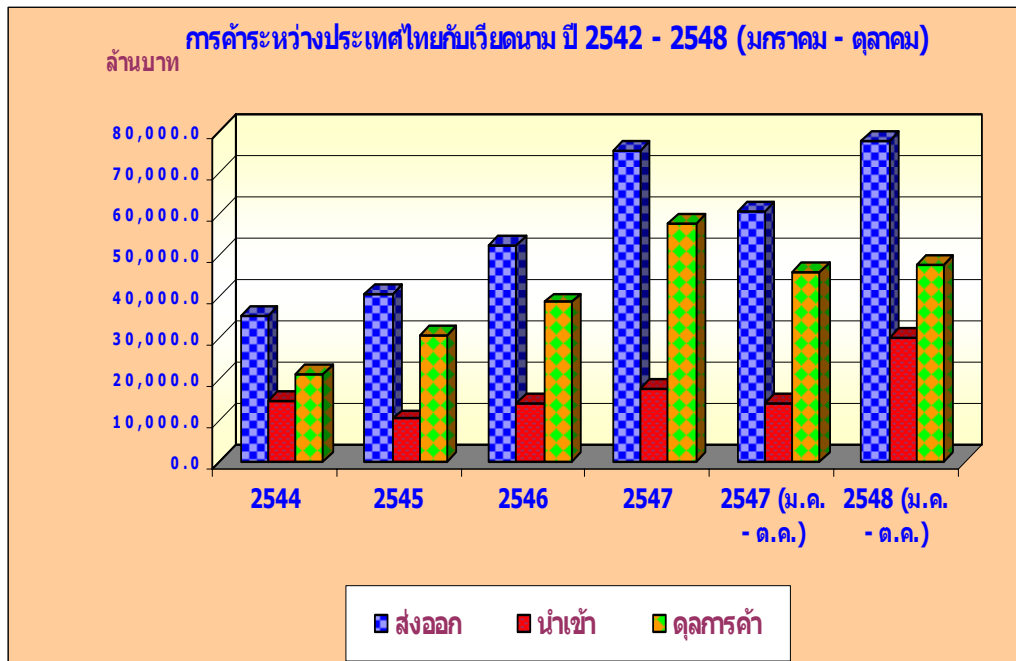
¹⁷ www.dft.moc.go.th

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี คือ 49,959.9 50,941.0 66,273.2 93,081.3 และ 107,690.5 ล้านบาท ตามลำดับ และไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ามาตลอดจนถึงปลายปี พ.ศ. 2548 มีมากถึง 47,814.7 ล้านบาท โดยไทยส่งออกสินค้ามูลค่า 77,752.6 ล้านบาท แต่นำเข้าเพียง 29,937.9 ล้านบาท

สัดส่วนการส่งออกและนำเข้าสินค้าระหว่างไทย - เวียดนาม ที่ผ่านมา อาจดูได้จากแผนภูมิด้านล่าง

ภาพที่ 4 แสดงแผนภูมิแสดงมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับเวียดนาม

ที่มา : สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ
<http://www.dft.moc.go.th/>

ทั้งนี้ สินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปเวียดนาม ได้แก่ เม็ดพลาสติก น้ำมันสำเร็จรูป เหล็ก และเหล็กกล้า ก๊าซปิโตรเลียมเหลว ปูนซีเมนต์ เคมีภัณฑ์ รถจักรยานยนต์ ผ้าฝ้าย ผลิตภัณฑ์พลาสติก และหนังและผลิตภัณฑ์หนัง เป็นต้น และมีสินค้านำเข้าจากเวียดนามที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบน้ำมันดิบ ถ่านหิน เมล็ดพืชน้ำมัน กุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง หนังดิบและหนังฟอก เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม สินแร่โลหะอื่นๆ และเศษโลหะ สบู่ ผงซักฟอกและเครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์โลหะ เป็นต้น

จากข้อมูลปี พ.ศ. 2545 ไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนในเวียดนามสูงเป็นอันดับ 11 จากผู้ลงทุนทั้งหมด และเป็นลำดับที่ 2 ในกลุ่มประเทศอาเซียน มีจำนวนโครงการลงทุนรวมทั้งสิ้น 101 โครงการ คิดเป็นมูลค่า US\$ 1,099 ล้านดอลลาร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในเขตเมืองสำคัญทาง

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ธุรกิจการค้า และเขตส่งเสริมการลงทุน เช่น นครโฮจิมินห์ กรุงฮานอย ดองนาย (Dong Nai) และไฮฟอง เป็นต้น โดยไทยลงทุนในนครโฮจิมินห์มากที่สุด และเป็นการลงทุนในด้านอุตสาหกรรม พลาสติก ชิ้นส่วนรถยนต์ เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมการเกษตร และอาหารสัตว์ รวมทั้งด้าน ค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรม เป็นต้น

(2) จุดผ่านแดนไทย – สปป.ลาว – เวียดนาม

ลักษณะการค้าขายระหว่างจังหวัดมุกดาหารแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ การส่งออก การนำเข้า และการค้าผ่านแดนกับเวียดนาม (โดยผ่าน สปป.ลาว และ กัมพูชา) ทั้งนี้ประเทศไทยและ สปป.ลาว มีเขตแดนติดต่อกันโดยมีแม่น้ำโขงเป็นพรมแดนตามธรรมชาติ ทำให้การติดต่อระหว่างไทยกับเวียดนามต้องผ่าน สปป.ลาว

การค้าชายแดนที่จังหวัดมุกดาหาร มีการส่งออกนำเข้าสินค้าได้หลายแนวทาง คือที่ด่านศุลกากร จุดผ่อนปรน จุดผ่านแดนชั่วคราว ที่จังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ ด่านอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร – ด่านของสปป.ลาว เมืองคันทะบุรี แขวงสะหวันนะเขต โดยใช้เส้นทางหมายเลข 8 - เส้นทางหมายเลข 9 ของ สปป.ลาว สะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 2 และขนส่งสินค้าผ่านไป เมืองวินห์ และเมืองดานังของเวียดนาม

จุดผ่านแดนถาวร ที่บ้านนาโปน้อย อำเภอเมืองมุกดาหาร ห่างจากตัวเมืองมุกดาหาร เลียบฝั่งแม่น้ำโขงไปทางทิศเหนือประมาณ 2 กิโลเมตร อยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากร จังหวัดมุกดาหาร สำหรับฝั่งลาวตั้งอยู่ที่เมืองคันทะบุรี แขวงสะหวันนะเขต ทั้งนี้ได้มีการดำเนินงานด้านพิธีการศุลกากรใน 2 จุด คือ

- ด่านศุลกากรพรมแดนมุกดาหาร ตั้งอยู่ที่อาคารด่านศุลกากรบริเวณหน้าวัดศรีมงคลใต้ ถนนสำราญชายโขง มีหน้าที่ตรวจตราผู้โดยสารที่เดินทางผ่านเข้า – ออก โดยสิ่งของติดตัวเข้ามาด้วยต้องมีราคาไม่เกิน 20,000 บาท และไม่เป็นของต้องห้ามหรือจำกัดในการนำเข้าตามกฎหมาย
- ด่านศุลกากรมุกดาหาร ตั้งอยู่ที่จุดผ่านแดนถาวร บ้านนาโปน้อย อำเภอเมืองมุกดาหาร มีหน้าที่ปฏิบัติพิธีการศุลกากร ตรวจสอบใบขนสินค้า ตรวจสอบปล่อยสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออก รับชำระค่าภาษีอากร และตรวจปล่อยสินค้าผ่านแดน (หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ขนส่งผ่านข้ามพรมแดนภายใต้อธิปไตยของประเทศไทย) ทั้งนี้ ผู้นำเข้า – ส่งออกสามารถนำเข้าและส่งออกสินค้าทางด่านศุลกากรมุกดาหารได้ทุกประเภท เช่นเดียวกับท่าเรือกรุงเทพมหานคร

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

โดยเหตุที่ไทยกับเวียดนาม ไม่มีชายแดนติดต่อกัน จึงไม่มีการค้าชายแดน จะมีเพียงการค้าผ่านแดน ทาง สปป.ลาว และกัมพูชา ใช้เส้นทางถนนที่สำคัญในการขนส่งสินค้าไทยเข้าสู่เวียดนามโดยผ่าน สปป.ลาว และกัมพูชา คือ

- ถนนหมายเลข 8 โดยสินค้าผ่านทาง สปป.ลาว เข้าสู่เวียดนามที่เมืองวินห์ (Vinh) และเมืองฮาติง (Ha Tinh) ในภาคเหนือของเวียดนาม
- ถนนหมายเลข 9 โดยบรรทุกสินค้าผ่านทาง สปป.ลาว และเข้าสู่เวียดนามทางลาวบาว เมืองกวางตรี ซึ่งเป็นเมืองชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับ สปป.ลาว ผ่านเมืองเว้ ดานัง และควังโน ทางภาคกลางของเวียดนาม เส้นทางสายนี้เป็นเส้นทางที่นิยมมากที่สุดเนื่องจากมีระยะทางสั้น และสภาพถนนดี ทำให้สะดวกในการขนส่งสินค้าจาก สปป.ลาว มายังเวียดนาม
- ถนนหมายเลข 1 โดยสินค้าเข้าสู่เวียดนามทางเมืองเทนิน ซึ่งเป็นเมืองชายแดนติดกับกัมพูชา และเข้าสู่นครโฮจิมินห์ทางภาคใต้
- ถนนหมายเลข 13 โดยผ่านลาวและกัมพูชา เข้าสู่เมืองซองเบ (Song Be) ซึ่งเป็นเมืองชายแดนของเวียดนามที่ติดกับกัมพูชา จากนั้นเข้าสู่นครโฮจิมินห์ (บางช่วงของเส้นทางมีสภาพถนนซึ่งชำรุดและยังอยู่ในระหว่างการปรับปรุง ไม่สะดวกต่อการเดินทาง)
- เส้นทางติดต่อด้านการค้าส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางทะเล โดยเวียดนามมีท่าเรือสำคัญสามท่าคือท่าเรือไฮฟองทางตอนเหนือ ท่าเรือดานังทางตอนกลาง และท่าเรือไซ่ง่อนทางตอนใต้ซึ่งใหญ่ที่สุดในประเทศ ซึ่งในการขนส่งใช้เวลาประมาณ 1-3 วัน จากท่าเรือเวียดนามมายังท่าเรือของไทย

(3) ความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนระหว่างไทย – สปป.ลาว - เวียดนาม¹⁸

ประเทศไทยทำความตกลงทางด้านการค้ากับ สปป. ลาว และกับเวียดนาม อีกทั้งยังทำความตกลงในความร่วมมือไทย – สปป.ลาว – เวียดนาม และความร่วมมือในระดับภูมิภาคด้วย

ความตกลงระหว่างประเทศไทย-สปป.ลาว ที่เกี่ยวกับการค้าการลงทุน ได้แก่

- ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (พ.ศ. 2533)
- ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือไทย - ลาว (พ.ศ.2534)
- ความตกลงว่าด้วยการค้า (ฉบับแก้ไขใหม่) (พ.ศ.2534)

¹⁸ รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก B

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน และการป้องกันการเลี่ยงรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้ (พ.ศ.2540)
- ความตกลงว่าด้วยการเดินทางข้ามแดนไทย - ลาว (พ.ศ. 2540)
- ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางราชการ (พ.ศ. 2542)
- ความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนน (พ.ศ.2542) และความตกลงย่อยกำหนดรายละเอียดการขนส่งทางถนน (พ.ศ. 2544)
- ความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งราชอาณาจักรไทยกับคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนร่วมมือกับต่างประเทศและลงทุนภายในแห่ง สปป.ลาว (พ.ศ. 2544)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน (พ.ศ. 2545)
- ความตกลงว่าด้วยการขอความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย-ลาว (พ.ศ. 2547)
- ความตกลงว่าด้วยการแลกเปลี่ยน (SWAP) เงินกิบและเงินบาท ระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยกับธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (พ.ศ. 2547)
- ความตกลงว่าด้วยการสนับสนุนสภาพคล่องเงินบาทระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยกับธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (พ.ศ. 2547)
- ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดา ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสปป.ลาว (พ.ศ. 2547)

ในการดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว รัฐบาลโดยกระทรวงการต่างประเทศได้จัดให้มีคณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว เมื่อเดือนพฤษภาคม 2534 โดยมีการประชุมกันปีละครั้งตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการส่งเสริมการค้าและการลงทุนไทย-ลาว) อีกทั้งยังจัดให้มีคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-ลาว เมื่อเดือนกันยายน 2540 เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีปีละครั้ง และการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสทุกๆ 6 เดือน รวมทั้งให้มีกลไกระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างกันด้วย¹⁹

นอกจากนั้น ยังมีความตกลงร่วมกันระหว่างภาคเอกชนด้วย คือข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยกับสภาการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติลาว ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535

¹⁹ กองเอเชียตะวันออก 4 กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ความตกลงระหว่างไทยและเวียดนามที่เกี่ยวกับการค้าการลงทุน ได้แก่

- ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการค้าเศรษฐกิจ และวิชาการระหว่างกัน (พ.ศ. 2521)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการค้าไทย-เวียดนาม (พ.ศ. 2533)
- ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ไทย-เวียดนาม (พ.ศ. 2534)
- ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างกัน (พ.ศ. 2534)
- ความตกลงร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของเวียดนาม และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทย (พ.ศ. 2535)
- ความร่วมมือว่าด้วยการท่องเที่ยวไทย - เวียดนาม (พ.ศ. 2537)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการด้านการค้าไทย-เวียดนาม (พ.ศ. 2538)
- ความตกลงขนส่งสินค้าผ่านแดนระหว่างไทย ลาว และเวียดนาม (พ.ศ. 2542)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือเรื่องข้าวไทย - เวียดนามฉบับใหม่ (พ.ศ. 2543)

นอกจากนั้น ในส่วนของภาคเอกชน ก็ได้มีความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และหอการค้าและอุตสาหกรรมเวียดนาม เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุนระหว่างสองประเทศ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการค้าและเศรษฐกิจระหว่างกัน ลงนามเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2536 ณ กรุงเทพมหานคร

ความตกลงระดับภูมิภาคที่สำคัญของไทย-ลาว-เวียดนามที่ส่งผลกระทบต่อจังหวัดมุกดาหารโดยตรงคือความตกลง ACMECS²⁰ ซึ่งย่อมาจากคำว่า Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy หรือ “ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง” เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ระหว่างไทย ลาว กัมพูชา พม่า ซึ่งได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญาพูกาม (Bagan Declaration) ที่สหภาพพม่า และต่อมามีเวียดนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกประเทศที่ 5

ACMECS มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน สร้างฐานการผลิตชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ การย้ายฐานการผลิตไปประเทศเพื่อนบ้านทั้งอุตสาหกรรมและการเกษตร สร้างงานและลดช่องว่างรายได้ของ

²⁰ สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้ากรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ชาวไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานผิดกฎหมาย ลดปัญหายาเสพติด สร้างความมั่นคงและมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยมีแผนปฏิบัติการและกำหนดเวลาดำเนินการภายใต้แผนรวม 10 ปี (พ.ศ. 2546-2555) แบ่งออกเป็นสามระยะ ประกอบด้วยโครงการต่างๆ จำนวนมาก และมีการติดตามความคืบหน้าของแต่ละสาขาความร่วมมือ รวมทั้งตั้งศูนย์กลางกลไกประสานงานของไทยตามกรอบของ ACMECS และจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ECS) ใน 5 สาขา คือ สาขาการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน สาขาความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม สาขาการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นอกเหนือจากการดำเนินการรายสาขาแล้ว ภารกิจในสาขาการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนตามแนวชายแดน ตาม ECS Action Plan คือ

- การขยายการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรกับประเทศเพื่อนบ้าน
- การส่งเสริมให้มีการจัดงานแสดงสินค้า
- การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของคณะผู้แทนการค้า
- การจัดตั้ง ECS Business Council และจัดประชุม ECS Business Council โดยคณะกรรมการร่วมฝ่ายไทย (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย / สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย / สมาคมธนาคารไทย)
- การศึกษาเพื่อจัดตั้งตลาดกลางค้าส่งและส่งออกในลาว / พม่า
- การจัดตั้งศูนย์บริการ One Stop Service (OSS) ในไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
- การสนับสนุนการค้าแบบหักบัญชี (Bilateral Payment Agreement: BPA)

ภารกิจจัดตั้งศูนย์การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) นั้นสอดคล้องสนับสนุนกับกรมศุลกากรที่ได้มีนโยบายจัดตั้งศูนย์ One Stop Service ที่ด่านศุลกากรมุกดาหาร ให้เป็นด่านนำร่อง อยู่ตรงข้ามกับด่านศุลกากรสะพานมิตรภาพของประเทศไทยและลาว²¹

(4) รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดมุกดาหาร

รูปแบบเขตเศรษฐกิจชายแดนที่จะจัดตั้งในจังหวัดมุกดาหาร ได้ใช้แบบเดียวกันกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนที่จังหวัดเชียงราย ดังตารางแสดงแผนและระดับการพัฒนา ด้านล่าง²²

²¹ ด่านศุลกากรมุกดาหาร <http://www.danmuk.com/OnStopService.html>

พื้นที่	ระดับการพัฒนา			หมายเหตุ
	ระยะสั้น (2546-2547)	ปานกลาง(2548-2550)	ระยะยาว	
เชียงราย	■■■ ■■■ ประกาศเขตเศรษฐกิจ	เปิดให้นักลงทุน เข้าลงทุน	ย้ายฐานการลงทุน	อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้ง
มุกดาหาร	□ □ □ กำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเขตเศรษฐกิจและเร่งศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งเขตศูนย์กระจายและแปรรูปสินค้ามุกดาหารและเตรียมการจัดตั้งในปลายปี 2547	จัดตั้งศูนย์กระจายและแปรรูปสินค้ามุกดาหาร และประกาศเขตเศรษฐกิจ	ย้ายฐานการลงทุน	ดำเนินการจัดตั้งในรูปแบบเดียวกับ เชียงราย

แม้ว่าจังหวัดมุกดาหารยังไม่ได้มีการประกาศเขตพื้นที่เพื่อกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน แต่กระทรวงอุตสาหกรรมได้เข้ามาศึกษาความเหมาะสมและคัดเลือกพื้นที่โดยคำนึงถึงลักษณะเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดภาคอีสาน ยุทธศาสตร์การค้าชายแดน และแผนพัฒนาภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีความคืบหน้าของการศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว และอยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บท (Master Plan) เพื่อเสนอกระทรวงอุตสาหกรรม พิจารณาและให้ความเห็นชอบเพื่อประกาศเขตพื้นที่ต่อไป โดยแนวทางการจัดตั้งมีรายละเอียดดังนี้

- จัดตั้ง “เขตเศรษฐกิจชายแดน” ณ จุดผ่านแดนถาวรที่บ้านนาบ่อน้อย อำเภอเมืองมุกดาหาร ซึ่งเป็นช่องทางการค้าชายแดนเพียงช่องทางเดียวที่มีความเหมาะสม²³ โดยตั้งศูนย์ให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service: OSS) บริเวณด่านชายแดนเน้นการใช้

²³ สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร <http://mukdahan.nso.go.th/statpop.html>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

เครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์ (กำลังมีโครงการนำร่องขยายขอบเขตผู้ถือบัตรผ่านแดนและบัตรผ่านแดนชั่วคราว ในด้านศุลกากรที่จังหวัดมุกดาหาร – สะหวันนะเขต)²⁴

- พัฒนาศูนย์กลางเมืองมุกดาหารเป็นประตู (Gateway) ด้านตะวันออกสู่ สปป.ลาว และเวียดนามกลาง และที่ด่านจังหวัดมุกดาหาร – Savannakhet (นิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Savan – Xeno สปป.ลาว) ซึ่งมีการลงนามความตกลงเรื่อง Cross Border Transport Agreement ภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS โดยกำหนดจุดผ่านแดนของทั้งสองประเทศให้เป็น Single Stop Inspection และให้จังหวัดเป็นที่ตั้งของการผลิตรวบรวมแปรรูปและกระจายสินค้า หรือที่เรียกว่า Distribution Center²⁵
- ส่งเสริมให้มีความร่วมมือด้านธุรกิจการท่องเที่ยว (ตามแนวคิด Four Countries One destination) ภายใต้กรอบการพัฒนา ACMECS โดยเน้นส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และเชิงนิเวศน์ระหว่างกลุ่มประเทศ²⁶
- เน้นพัฒนาพื้นที่ซึ่งมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีเชื่อมโยงระหว่างประเทศติดต่อกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความเชื่อใจระหว่างกันอันจะนำไปสู่รากฐานความร่วมมือในวงกว้างต่อไป โดยมุ่งพัฒนากลุ่มเยาวชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา กลุ่มนักกีฬา กลุ่มศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นต้น
- พัฒนาความเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดในภาคอีสานให้มีความใกล้ชิดกันด้วยระบบเครือข่ายความเร็วสูง (सानเคเบิลใยแก้วนำแสง) และทางหลวงขนาดใหญ่
- พัฒนาเมืองแฝดภายในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารและสะหวันนะเขตของ สปป.ลาว เพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศด้านอื่นตามมา (สนามบินคู่แฝด

²⁴ แผนเรื่อง One Stop Service ที่จะใช้ในเขตจังหวัดมุกดาหารได้จัดทำเสร็จแล้ว เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาใน Master Plan – Logistics ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS โดยสภาอุตสาหกรรมจังหวัดมุกดาหาร http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Mukdahan/plan-20_new.htm

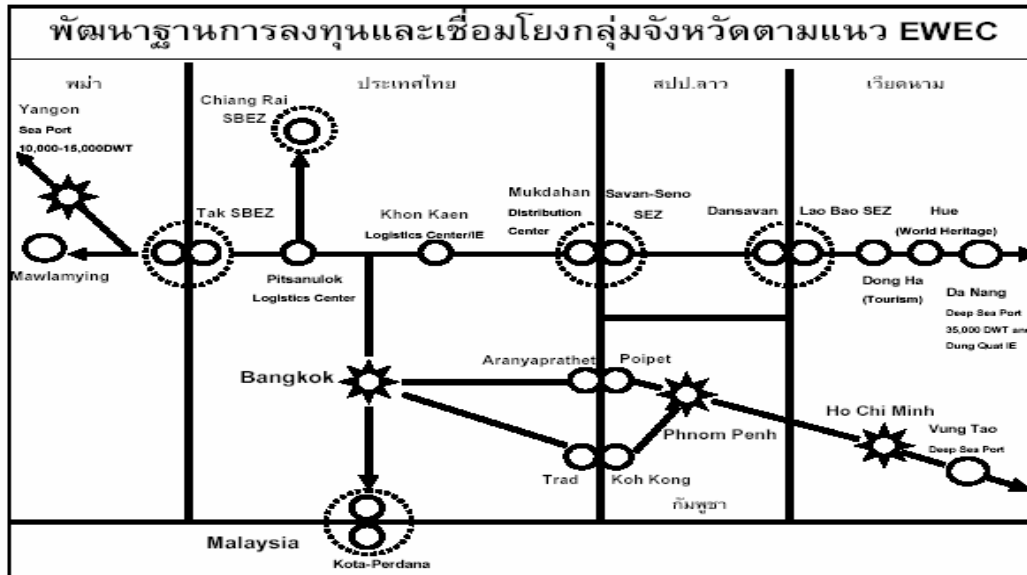
²⁵ อรรถรัตน์ รัตนจันทร์. “เปิดสะพานมิตรภาพ 2 มุกดาหารถึงสะหวันนะเขต.” มติชนรายวัน. 20 ธันวาคม 2549, หน้า 33.

²⁶ มีการศึกษา Pre-investment Study โดย ADB พบว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว ภายใต้กรอบความร่วมมือ EWEC และสินค้าที่มีศักยภาพสูงที่ควรได้รับการส่งเสริม คือ Cross – Border Overland Tour ที่มีการผสมผสานกันระหว่าง Social – Historic – Culture – Natural Heritage ข้อมูลจากสำนักมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ <http://www.mfago.th/internet./ECS/AMECStableMFA.doc>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

มุกดาหาร-สะหวันนะเขต²⁷ รวมทั้งพัฒนาท่าเรือรองรับขนาดเล็กข้ามแม่น้ำโขง สร้างประตูสู่ระบบโทรคมนาคม และบริการทางแพทย์ฉุกเฉิน ฯลฯ²⁸ ซึ่งเมื่อพัฒนาจัดตั้งเมืองแปดแล้วเสร็จพร้อมกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร จะทำให้เขตเศรษฐกิจในประเทศอื่นมีความเชื่อมโยงกันตามแนว EWEC ดังภาพด้านล่าง

ภาพที่ 5 แสดงการพัฒนาฐานการลงทุนและเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดตามแนว EWEC

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
<http://www.nedsi.kku.ac.th/seminar/Present-Director.pdf>

(5) กฎหมายและมาตรการสนับสนุน

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดมุกดาหารในระยะแรกให้ใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วของสามหน่วยงาน (เช่นเดียวกับจังหวัดเชียงราย) ได้แก่ กฎหมายของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) กฎหมายศุลกากร และกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) เพื่อให้มีการดำเนินงานต่อไป

หลังจากนั้น ให้ปรับปรุงกฎระเบียบในระยะแรกให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2547 และยกร่างกฎหมายเฉพาะภายในปี พ.ศ. 2550 โดยให้ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่มีอยู่ในกฎหมายส่งเสริมการ

²⁷ การโดยสารเครื่องบินไปยังกรุงเทพฯ ใช้สนามบินสะหวันนะเขตได้ โดยฝ่ายไทยให้การสนับสนุนด้านความร่วมมือให้สนามบินสะหวันนะเขตให้เป็นสนามบินนานาชาติ

²⁸ สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร <http://mukdahan.nso.go.th/statpop.html>

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ลงทุน โดยให้สิทธิประโยชน์สูงสุดภายใต้กฎหมายปัจจุบัน ซึ่งต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2546 ด้วยการปรับปรุงกฎระเบียบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและการผลิตในเขตฯ

สำหรับกฎหมายที่จะนำมาใช้โดยตรงในเขตเศรษฐกิจจังหวัดมุกดาหาร ให้ใช้รูปแบบเดียวกันกับร่างกฎหมายเขตเศรษฐกิจที่จะนำมาใช้ที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งร่างขึ้นโดยสำนักงานกฎหมายมีชัย ฤชุพันธุ์

นอกจากนั้น จังหวัดมุกดาหารยังได้กำหนดมาตรการสนับสนุนให้มีความสำคัญกับความร่วมมือระดับประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือโดยคณะอนุกรรมการประสานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจแก่ประเทศเพื่อนบ้าน (อพบ.) ซึ่งมีสำนักงานเลขานุการอยู่ที่ สศช. และกระทรวงการต่างประเทศเป็นฝ่ายเลขานุการร่วม โดยคณะอนุกรรมการฯ ประกอบด้วยหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน การเชื่อมโยงภูมิภาคและกระตุ้นการพัฒนาผ่าน EWEC ผลจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะในกรอบอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) และ IMT-GT

ในส่วนของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ACMECS ได้กำหนดมาตรการไว้หลายประการซึ่งเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหารได้เป็นอย่างดี เช่น

- การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ACMECS ระหว่างไทย – สปป.ลาว – เวียดนาม (ในปี พ.ศ. 2548)²⁹ โดยแขวงสะหวันนะเขตพร้อมให้การสนับสนุนการลงทุนของนักธุรกิจไทยในสาขาการเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งภาคเอกชนไทยสนใจเข้าไปดำเนินการลงทุนในแขวงสะหวันนะเขต และเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน และในโอกาสนี้บริษัทน้ำตาลมิตรผล จำกัด และรองเจ้าแขวงสะหวันนะเขต ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือขยายการปลูกอ้อยและอุตสาหกรรมน้ำตาลระหว่างกัน ในขณะเดียวกัน เวียดนามก็กำหนดสิทธิประโยชน์ให้กับนักลงทุนไทยและ สปป. ลาว ในการก่อตั้งอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจลาวบาว³⁰ รวมทั้งเมืองดงฮา จังหวัดกวางจิ (เป็นจุดตัดของเส้นทางสายเหนือ-ใต้ของประเทศเวียดนาม เป็นศูนย์กลางทางการค้า รายได้หลักมาจากการประมงและกำลังพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว) เมืองเว้ จังหวัดเถื่อเทียนเว้ (เป็นศูนย์กลางของคมนาคมและเป็นเมืองเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ได้รับการจดทะเบียนจาก UNESCO ซึ่งมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสิ่งทอ

²⁹ สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

³⁰ เขตเศรษฐกิจลาวบาว จังหวัดกวางจิ เป็นเขตการค้าและการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีพิเศษสำหรับการบริโภค และภาษีนำเข้าและส่งออกในสินค้าที่ผลิต แปรรูป ผลิตซ้ำและบรรจุภายในเขตฯ นอกจากนั้นยังได้รับสิทธิพิเศษยกเว้นภาษีรายได้ธุรกิจตามระยะเวลาและได้รับการยกเว้นค่าเช่าที่ดินในช่วง 10 ปีแรกด้วย

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ปุนซีเมนต์ เบียร์ การประมง) เมืองดานัง จังหวัดกว๋างนัม (เป็นศูนย์กลางคมนาคมขนส่งที่เชื่อมภาคเหนือ-ภาคใต้ มีท่าเรือน้ำลึกและเป็นศูนย์กลางการเพาะเลี้ยงกุ้ง) ซึ่งล้วนแต่เป็นเมืองเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East – West Economic Corridor: EWEC)

- มีการจัดตั้งสภาธุรกิจแห่งยุทธศาสตร์ความร่วมมือเศรษฐกิจ (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy Business Council: ACMECS – BC) ขึ้นในประเทศไทย และประสานกับภาคเอกชนของประเทศเพื่อนบ้านในการจัดตั้งสภาธุรกิจ ACMECS ใน สปป.ลาว สหภาพพม่า และกัมพูชา อีกทั้งยังได้ลงนามในความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน 5 ประเทศดังกล่าวแล้ว ในการร่วมมือกันในการระบุนโยบายและอุปสรรคต่างๆ เพื่อเสนอให้ภาครัฐดำเนินการแก้ไข และแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จะนำไปสู่ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ

- มีการดำเนินการเพื่อเตรียมจัดตั้งศูนย์ให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One stop services) ในระดับประเทศบริเวณชายแดน และในระดับระหว่างประเทศเป็นโครงการนำร่องในด้านศุลกากรจำนวน 4 แห่ง คือ 1) ปอยเปต-อรัญประเทศ 2) สะหวันนะเขต-มุกดาหาร 3) เมียวดี-แม่สอด และ 4) ท่าขี้เหล็ก-แม่สาย

- เปิดเส้นทางเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East West Transport Corridor: EWEC) เป็นเส้นทางยาว 1,450 กิโลเมตร ผ่าน 4 ประเทศ ได้แก่ สหภาพพม่า ไทย สปป.ลาว และ เวียดนาม มีความยาวผ่านประเทศไทย 777 กิโลเมตร โดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ให้เงินช่วยเหลือ US\$ 3 ล้าน ในโครงการนี้ เพื่อการพัฒนาสะพานข้ามแม่น้ำโขงมุกดาหาร-สะหวันนะเขต

- ปรับปรุงถนนหมายเลข 9 ใน สปป. ลาว และปรับปรุงท่าเรือดานังในเวียดนาม ซึ่งเส้นทางนี้เป็นหัวใจสำคัญในการขนส่งของภูมิภาค โครงการนี้จึงก่อให้เกิดอุปสงค์และโอกาสใหม่ๆ ขึ้นเหนืออำนาจให้ตอนกลางของเวียดนาม ลาว ไทยและภาคใต้ของพม่า กลายเป็นตลาดจำหน่ายสินค้าโดยตรงกับด้านตะวันออก ได้แก่ ภาคใต้ของจีน ฟิลิปปินส์ เกาหลี และญี่ปุ่น เลยไปถึงด้านตะวันตก ได้แก่ บังคลาเทศและภาคใต้ของอินเดีย

- กำหนดแนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือ EWEC ของกลุ่มจังหวัด สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ มุกดาหาร ไร้หลายประการ อาทิเช่น ความร่วมมือการผลิตสินค้า ประเทศเพื่อนบ้าน การผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร ศูนย์กลางการพักและกระจายสินค้า และการพัฒนาเส้นทางรถไฟ

- กำหนดกรอบประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ 3 ประเด็น คือ 1) การค้า-การลงทุน 2) การท่องเที่ยว – การบริการ และ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้ปรัชญา 3C (ซึ่งธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย หรือ ADB และสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้) คือ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

Community, Connection, Competitiveness โดยให้ครอบคลุมถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตากและจังหวัดมุกดาหาร³¹

- การลงทุนในลักษณะ Contract Farming ของสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ระหว่างสปป.ลาวและภาคเอกชนไทย ประสบความสำเร็จด้วยดี และรัฐบาลไทยให้การสนับสนุนความร่วมมือ รวมทั้งการดำเนินการด้าน Contract Farming ในสินค้าเกษตรอื่นๆ ด้วย โดยมีรูปแบบการจัดทำมาตรการผ่อนปรนเพื่อให้สามารถใช้สิทธิการยกเว้นอากรศุลกากรในจุดไทย-ลาว³²

- ในการจัดตั้งกลไกบริหารจัดการ กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารโครงการในรูปแบบคณะกรรมการ 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ (มีคณะกรรมการพิจารณาแนวทางการจัดตั้งและบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจควบคู่ดูแล) ระดับเขตเศรษฐกิจ (มีคณะกรรมการระดับจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด CEO เป็นประธาน) และระดับนิคมอุตสาหกรรม (มีการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยควบคุมดูแล)

- ให้ยกร่างกฎหมายเฉพาะสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อดำเนินการจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารจัดการเบ็ดเสร็จอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมายฉบับเดียว

นอกจากนั้น รัฐยังจัดทำแผนส่งเสริมการพัฒนาเพื่อรองรับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวให้มีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนี้

- โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการใหม่ มีกิจกรรมบ่มเพาะธุรกิจแบบ Out wall (Business Incubation Program) และโครงการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ มีกิจกรรมฝึกอบรมด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ พร้อมอบรมด้านการตลาดให้กับผู้ประกอบการผลิตผ้าอ้อมคราม เพื่อสร้างความแตกต่างให้ผลิตภัณฑ์เดิม และพัฒนาตลาดส่งออกสำหรับสินค้าตลาดเฉพาะ (Niche Market)

³¹ รังสรรค์ เนียมสนิท. แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยใช้เส้นทางเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC) <http://www.nedsi.kku.ac.th/seminar/Present-Director.pdf>

³² ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2548 เห็นชอบให้มีพื้นที่เป้าหมายเป็นการนำร่องคือ 1. แม่สอด – เมียวดี (ไทย – พม่า) 2. เลย – ไชยบุรี (ไทย - ลาว) 3. จันทบุรี – พระตะบอง/ไพลิน (ไทย - กัมพูชา) และตามมติคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพบ.) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2548 เห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานยุทธศาสตร์ความช่วยเหลือด้านโครงสร้างพื้นฐาน Contact Farming พิจารณาเสนอแนะนโยบายกำหนดยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนผลักดันการดำเนินการ Contract Farming กับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบ ACMECS ให้สามารถสนับสนุนการเข้าลงทุนของภาคเอกชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- โครงการด้านคมนาคม ด้วยการขยายถนน 4 ช่องจราจรเชื่อมกลุ่มจังหวัดและประเทศเพื่อนบ้านสาย 212 สาย 222 สาย 223 และเพื่อเชื่อมสะพานและด่านศุลกากรที่มุกดาหาร และโครงการสร้างศูนย์กลางการขนส่งผู้โดยสารในประเทศและระหว่างประเทศโดยจัดเส้นทางรถโดยสารและสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสารที่จังหวัดมุกดาหาร รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายเส้นทางรถไฟขอนแก่น - เชียงยืน - ยางตลาด - โพนทอง - มุกดาหาร
- โครงการศึกษาความเหมาะสมและสำรวจออกแบบเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานชุมชนชายแดนเมืองมุกดาหาร บริเวณเชิงสะพานข้ามโขงแห่งที่ 2 และจัดทำผังการใช้ที่ดิน
- โครงการพัฒนามุกดาหารให้เป็นศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center) โดยพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จัดให้มีคลังสินค้า สถานีขนถ่ายสินค้า ศูนย์บริการบรรจุผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

(6) สิทธิประโยชน์สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดมุกดาหาร

นอกจากพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและแผนสนับสนุน จัดวางผังเมืองเพื่อกำหนดพื้นที่รองรับทั้งในระดับชุมชนและโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ตลอดจนระบบคมนาคมเชื่อมโยงเพื่อนบ้าน รวมทั้งพัฒนาแผนสนับสนุนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และสิ่งแวดล้อมแล้ว ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนที่จังหวัดมุกดาหาร ได้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์และมาตรการสนับสนุน กำหนดในลักษณะ Incentive Package ดังนี้

- สิทธิประโยชน์ด้านภาษี กำหนดให้ระยะแรกของการจัดตั้งเขตฯ ใช้กฎหมายเฉพาะที่มีอยู่ในปัจจุบันไปพลางก่อนคือกฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่ 1) เขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป (General Industrial Zone: GIZ) 2) สิทธิประโยชน์ด้านภาษีสำหรับผู้ลงทุน BOI และ 3) สิทธิด้านภาษีนำเข้า-ส่งออกแบบเขตปลอดอากร (Free Zone) ของกรมศุลกากร กล่าวคือ กำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทั้งด้านการยกเว้นภาษีนำเข้า - ส่งออก ภาษีเงินได้ ภาษีสรรพสามิต และค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน อีกทั้งยังสามารถหักค่าใช้จ่ายก่อนการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากนี้กำหนดในประมวลรัษฎากรได้ด้วย
- สิทธิประโยชน์ในการจัดตั้ง ICD คลังสินค้าทัณฑ์บน โดยได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้า-ส่งออกแบบเขต Free Zone ของกรมศุลกากร
- สิทธิประโยชน์ด้านอื่นที่มีใช้ภาษี กำหนดให้มีการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจ ให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อธุรกิจ และให้จัดตั้ง One-Stop Services ใน

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

นิคมอุตสาหกรรม และบริเวณชายแดนเพื่อให้บริการตรวจปล่อยสินค้านำเข้า-ส่งออก ให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว

- มาตรการสนับสนุน กำหนดให้อำนวยความสะดวกในด้านการเข้า-ออกของแรงงาน ต่างด้าว นักท่องเที่ยว ประชาชน ในเขตเศรษฐกิจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การอำนวยความสะดวกธุรกรรมเงินตรา และการผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าวในเขต เศรษฐกิจตลอดจนการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความพร้อมโครงการ และการปรับปรุงความตกลงระหว่างประเทศเพื่อ สนับสนุนการพัฒนาาร่วมกัน

(7) ศักยภาพของมุกดาหารในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

จังหวัดมุกดาหารมีศักยภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายประการ อาทิเช่น ด้าน ภูมิศาสตร์ ด้านแรงงาน และด้านการคมนาคม เป็นต้น³³

โดยผลของโครงการพัฒนาจังหวัดในภาคอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจประจำปีงบประมาณ 2549 – 2550³⁴ ทำให้จังหวัดมุกดาหารมีโครงการต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นซึ่งส่งผลให้มีศักยภาพเพิ่ม มากขึ้นในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

- โครงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ไปสู่การปฏิบัติการในศูนย์กระจายสินค้า
- โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้า OTOP ของจังหวัดมุกดาหาร (กิจกรรมบรรจุภัณฑ์)
- โครงการสำรวจออกแบบรายละเอียดทางด้านวิศวกรรมและประเมินผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมการจัด ตั้งศูนย์กระจายสินค้า
- โครงการศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งคลังสินค้าเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด และภูมิภาค
- โครงการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
- โครงการสำรวจออกแบบรายละเอียดทางด้านวิศวกรรมและประเมินผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า
- โครงการศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งคลังสินค้า เชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด และ ภูมิภาค

³³ สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง “นโยบายการค้าการลงทุน และกรอบนโยบาย Capability Building ที่ ส่งเสริมภาคการค้าการลงทุน” หน้า 19 – 20 กันยายน 2549 และ [www.thaifita.com/ThaiFTA/Home /tabid/55/ctl/Details/mid/435/ItemID/1393/Default.aspx](http://www.thaifita.com/ThaiFTA/Home/tabid/55/ctl/Details/mid/435/ItemID/1393/Default.aspx)

³⁴ สภาอุตสาหกรรมจังหวัดมุกดาหาร

http://www.m-industry.go.th/min/intro/province/Mukdahan/plan_new.htm

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

อุตสาหกรรมที่นำลงทุนในจังหวัดมุกดาหารมีหลายประเภท ได้แก่

- อุตสาหกรรมผลิตแก้ว
- อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส
- อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์
- อุตสาหกรรมบ้านสำเร็จ
- อุตสาหกรรมผลิตพลาสติก
- อุตสาหกรรมกระเบื้องมุงหลังคา
- อุตสาหกรรมปั้นด้วย
- อุตสาหกรรมกล่องกระดาษลูกฟูก
- อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังแปรรูป

นอกจากนั้น ผลจากการลงนามให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในเอเชีย อาทิ ACMECS EWEC และ GMS³⁵ จังหวัดมุกดาหารจึงมีโครงการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือต่างๆ ผ่านพื้นที่จังหวัด เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 - 2549 มีโครงการสำคัญๆ ดังนี้³⁶

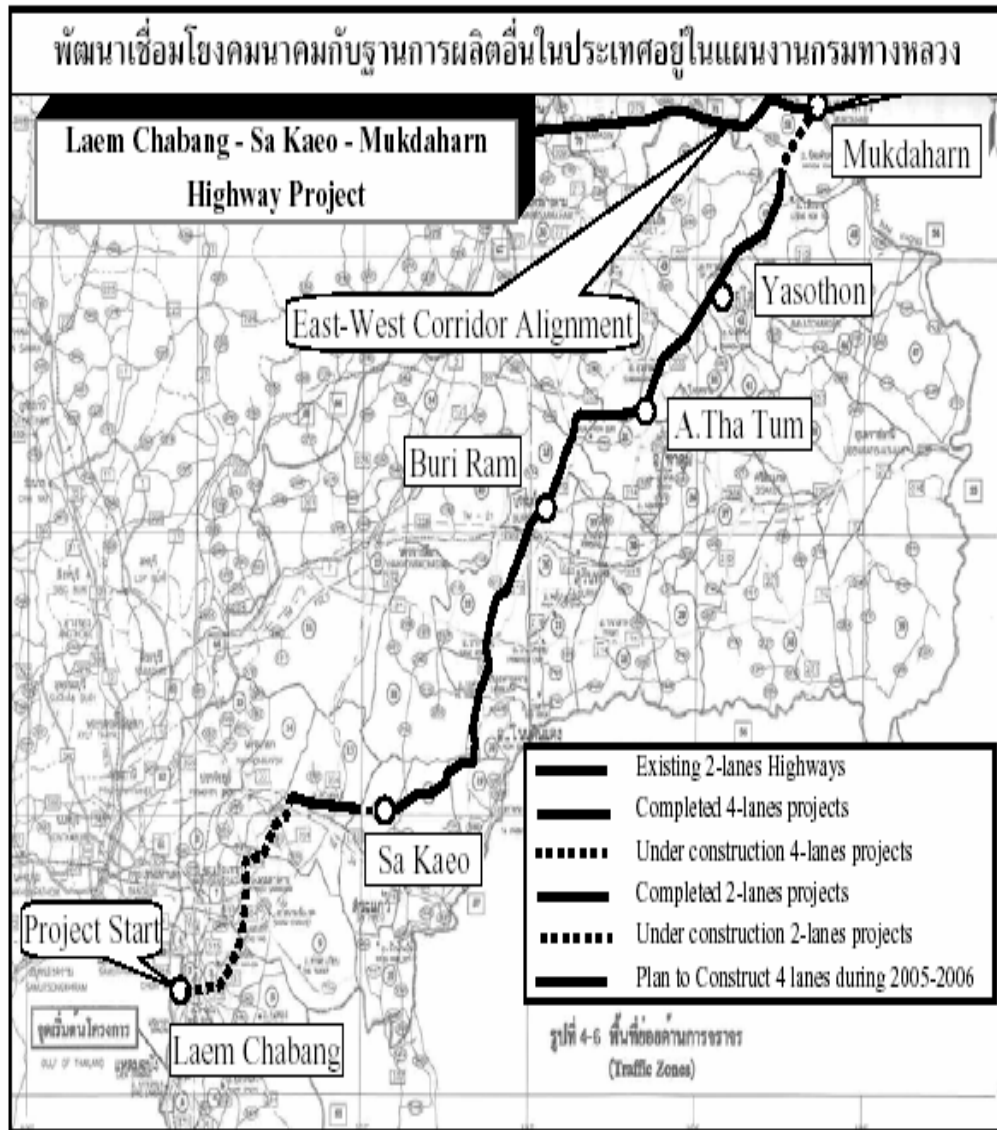
- โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายอีสานตอนกลาง ระหว่างบัวใหญ่ - ร้อยเอ็ด - มุกดาหาร - นครพนม ซึ่งทางรถไฟแห่งประเทศไทยได้ว่าจ้างบริษัทจากประเทศแคนาดา ศึกษาความเหมาะสมในการ ก่อสร้างเส้นทางรถไฟดังกล่าว
- โครงการก่อสร้างทางหลวง 4 ช่องจราจร เชื่อมชายฝั่งทะเลตะวันออก จากแหลมฉบัง - สระแก้ว - บุรีรัมย์ - ยโสธร - มุกดาหาร เชื่อมต่อท่าเรือดานัง ตามเส้นทางหมายเลข 9 ของลาว สำหรับรองรับการพัฒนาเส้นทางไปสะหวันนะเขต เข้าเมืองกวางตรี - เว้ - ดานัง ดังแผนภาพด้านล่าง

³⁵ GMS หรือโครงการหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจใน อนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Sub regional - GMS) อันได้แก่ กัมพูชา พม่า สปป.ลาว เวียดนาม ไทย และ จีนตอนใต้ (ยูนาน) ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ซึ่งเน้นพัฒนาการขยายตัวทางการค้าระหว่างกัน ใน 7 สาขา คือ สื่อสารโทรคมนาคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการค้าการลงทุน รวมทั้งคมนาคมขนส่ง พลังงานที่เน้นมากที่สุด โดยโครงการพัฒนาภายใต้โครงการนี้เรียกว่า East-West Economic Corridor

³⁶ สำนักงานการค้าภายในจังหวัดมุกดาหาร

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ภาพที่ 6 แสดงการพัฒนาเชื่อมโยงคมนาคมกับฐานการผลิตอื่นในประเทศอยู่ในแผนงานกรมทางหลวง

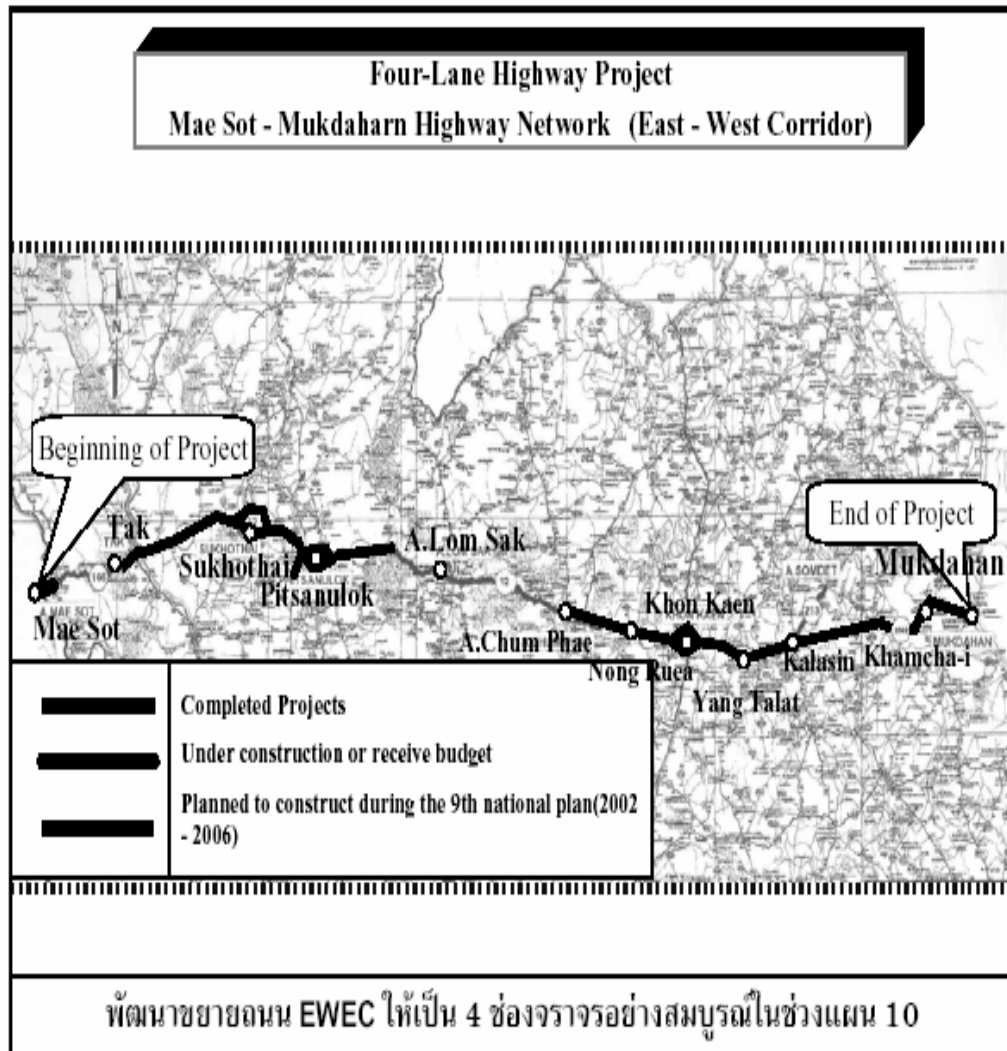
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

<http://www.nedsi.kku.ac.th/seminar/Present-Director.pdf>

- โครงการก่อสร้างทางหลวง 4 ช่องจราจร เชื่อมตะวันออก - ตะวันตก จากจุดบริเวณก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเมยอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มายังพิษณุโลก - ขอนแก่น - มุกดาหาร เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมของพม่า จีนตอนใต้ ไทย และกลุ่มประเทศอินโดจีน ที่เรียกว่า สะพานบก ตามโครงการหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ดังแผนภาพด้านล่าง

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ภาพที่ 7 แสดงการพัฒนาการขยายถนน EWEC

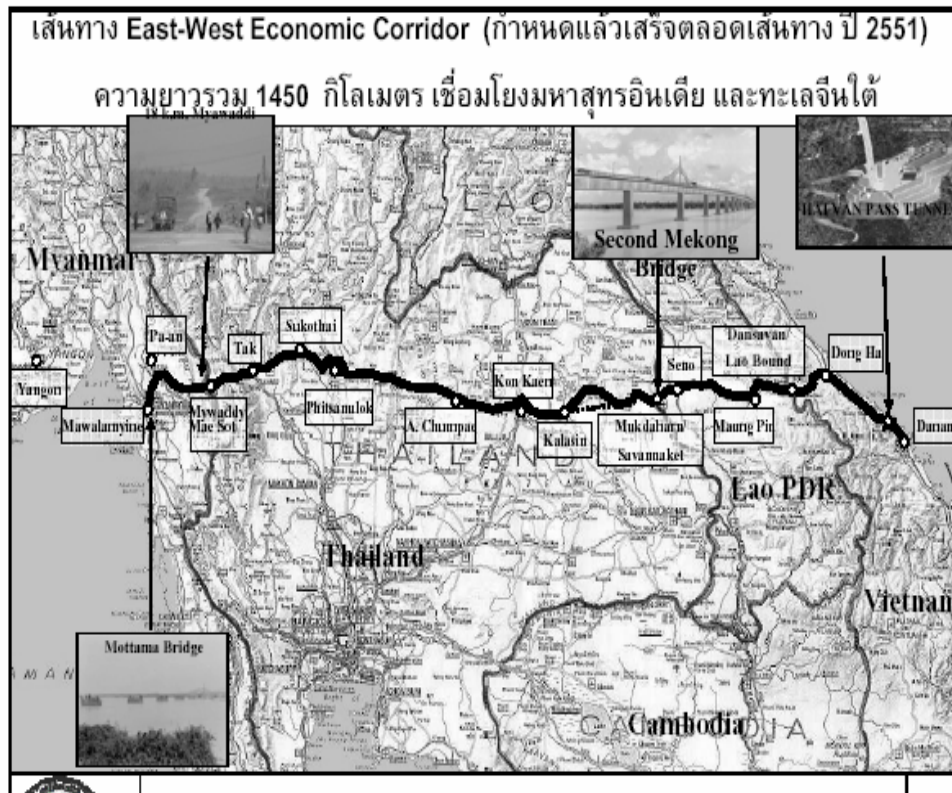

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
<http://www.nedsi.kku.ac.th/seminar/Present-Director.pdf>

- โครงการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ระหว่างมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต สะพานฝั่งไทยอยู่บริเวณบ้านสงเปือย ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร (ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร) ฝั่งลาวอยู่บริเวณบ้านนาแก เมืองคันทะบุรี แขวงสะหวันนะเขต) ทำให้มีความเชื่อมโยงเส้นทางภายในของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้ง 6 ประเทศ ทำให้จังหวัดมุกดาหารมีโอกาสทางเศรษฐกิจดี เป็นประตูการค้าที่มีเส้นทางเศรษฐกิจผ่าน ดังแผนภาพด้านล่าง

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ภาพที่ 8 แสดงเส้นทาง East – West Economic Corridor

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

<http://www.nedsi.kku.ac.th/seminar/Present - Director.pdf>

เห็นได้ว่า ในระยะกว่า 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีความก้าวหน้าที่เป็นรูปธรรม ทั้งการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาค ได้แก่ ระบบคมนาคม พลังงาน และโทรคมนาคม และการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การเงิน ประชากร ผ่านแนวพัฒนาเศรษฐกิจสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงไทยเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน คือ East-West Economic Corridor (พม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม) ด้านตะวันออก ซึ่งทำให้จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี

เมื่อได้วิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดมุกดาหารโดยรวมแล้ว เห็นว่ามีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง ขณะเดียวกันก็มีทั้งโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- มีทำเลดี เพราะอยู่กลางภาคอีสาน อยู่ระหว่างอีสานเหนือและอีสานใต้ คืออยู่ทางตอนใต้ นครพนม แต่อยู่เหนืออุบลราชธานี เป็นจังหวัดชายแดนอยู่ริมแม่น้ำโขง ตรงข้ามกับแขวง

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

สะพานนะเขต มุกดาหารเป็นที่ราบสูง พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยป่าไม้และภูเขา มี 3 ใน 7 อำเภอที่ติดกับแม่น้ำโขง คือ อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอดอนตาล

- มีวัตถุดิบด้านผลผลิตทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก และสามารถขนส่งนำเข้าวัตถุดิบจากฝั่งลาวซึ่งมีราคาไม่สูงมากนัก เพื่อมาทำการผลิตสร้างมูลค่าเพิ่มได้เป็นอย่างดี

- มีพื้นที่เหมาะสมเพียงพอต่อการลงทุนด้านอุตสาหกรรม และที่ดินมีราคาไม่สูงนัก (ยกเว้นในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร ซึ่งมีพื้นที่อยู่เพียง 35 ตารางกิโลเมตร)

- พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

- เป็นจุดที่พัก กักเก็บ ขนถ่ายสินค้าที่มาจากทั่วทุกแห่งแล้ว ยังเป็นจุดเชื่อมโยงด้าน

เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการที่สำคัญ

- มีสภาพคล่องตัวทางการเงินสูง และหาแหล่งเงินทุนได้ไม่ยาก เนื่องจากปัจจุบันสาขาของธนาคารพาณิชย์แทบทุกธนาคาร อยู่ที่จังหวัดมุกดาหาร

- มีแรงงานราคาถูกอยู่เป็นจำนวนมากภายในจังหวัด และมาจาก สปป. ลาว

- มีการคมนาคมที่สะดวก โดยมีเครือข่ายที่สมบูรณ์แบบเชื่อมโยงไปยังจุดสำคัญทั่วประเทศและกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งกำลังได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- มุกดาหารสามารถเป็นฐานการผลิตและกระจายสินค้าที่สำคัญของภาค เพราะกลุ่มจังหวัดที่อยู่ในเส้นทางเศรษฐกิจสาย East West Economic Corridor ที่เชื่อมพม่า ไทย สปป.ลาว และเวียดนาม มีจุดผ่านแดนที่จังหวัดมุกดาหาร อันเป็นประตูสู่ประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง

- มุกดาหารอยู่ใกล้เมืองสะพานนะเขตที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของ สปป. ลาว ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับ SEZ (Savan-Seno Special Economic Zone) ใน สปป.ลาว และเวียดนามได้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับกรอบความร่วมมือกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) ดังนั้น การตั้งเขตฯ จังหวัดมุกดาหาร จะช่วยกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ชนบทประหยัดต้นทุนด้านโลจิสติกส์จากการขนส่งข้ามแดน และ กระชับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

- มีเส้นทางสาย East West Economic Corridor เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง

- เป็นจังหวัดที่มีโรงงานแปรรูปผลผลิตการเกษตรหลายแห่ง ซึ่งสามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตรจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าได้

- เป็นเมืองที่สงบ ไม่มีกรณีพิพาทบริเวณชายแดน ปลอดภัย ปัญหาที่มีอยู่บ้างก็ไม่ถึงขั้นรุนแรงและสามารถแก้ไขได้ โดยได้รับความร่วมมือ ประนีประนอมกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยพื้นฐานความเข้าใจ และความจริงใจต่อกันเสมอมา

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

จุดอ่อน (Weakness)

- ระบบกำจัดขยะ ป้องกัน น้ำท่วม ฯลฯ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่ต้องพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนและระยะเวลาจำนวนมาก
- กระบวนการยกเว้นและประการใช้บังคับผังเมือง มีขั้นตอนที่ยาวนานมาก ซึ่งส่งทำให้ไม่สามารถควบคุมการพัฒนาในพื้นที่ ตลอดจนขาดเครื่องมือในการจัดระเบียบการพัฒนาหรือการลงทุน
- การดำเนินการในระบบราชการของไทย ปัจจุบัน เป็นในลักษณะ Functional-based Management ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับการพัฒนาพื้นที่เฉพาะที่ต้องการพัฒนาและการบริหารจัดการในลักษณะ Area - based Management ที่มีเจ้าภาพในการบริหารจัดการ
- ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโครงการขาดการรับรู้ข้อมูลและกระบวนการทำงานของภาครัฐนำมาสู่ความหวาดระแวง ความไม่เข้าใจ เกิดความขัดแย้งและกระแสต่อต้านในพื้นที่
- การทำงานยังขาดการบูรณาการจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง การพัฒนาจังหวัดที่ผ่านมาเป็นการดำเนินงานจากหลายภาคส่วนที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายแตกต่างกันตามบทบาท ภารกิจที่หน่วยงานเหล่านั้นได้รับมอบหมายจึงทำให้ขาดเป้าหมายร่วมกันในระดับจังหวัด ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ช้ากว่าที่ควร
- แรงงานและบุคลากรที่เข้าสู่ระบบแรงงานมีระดับการศึกษาและทักษะฝีมือต่ำ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- บริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่ได้มาตรฐาน การพัฒนาการท่องเที่ยว การค้าและการลงทุนในจังหวัดมีอัตราการขยายค่อนข้างช้า เนื่องจากพื้นที่อยู่ไกลจากฐานการผลิตหลักของประเทศ และมีข้อจำกัดในด้านบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะถนนภายในจังหวัดและถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว บริการข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี ต่างๆ
- ประเด็นเรื่องการท่องเที่ยว จังหวัดมุกดาหารไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ถาวร มีเฉพาะโรงแรมในตัวเมืองเช่นเดียวกับฝั่งสปป.ลาว แต่ขณะนี้ลาว กำลังสร้างบ่อนคาสิโน สนามกีฬา และกำลังพัฒนาในด้านอื่นๆ อีก จังหวัดมุกดาหารจึงมักจะเป็นเพียงทางผ่านเพื่อการเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น (จังหวัดมุกดาหารเป็นหนึ่งในสี่จังหวัดของภาคอีสาน ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวค่อนข้างสูงกว่าทุกจังหวัด แต่การมีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ทำให้จังหวัดมุกดาหารเป็นจุดแวะพักเพื่อเดินทางต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน หรือจังหวัดอื่นของไทยเท่านั้น) แม้ว่าได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว โดยมีจังหวัดมุกดาหารอยู่ในเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวไทย - สปป.ลาว - เวียดนาม โดยเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามให้เป็นเขตเดียวกันเป็นเส้นทางวัฒนธรรม

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- จังหวัดมุกดาหารเป็นเพียงทางผ่านและจุดพักของสินค้า สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ผลิตจากแหล่งอื่น
- ประเด็นเรื่องการจัดการด้านการศึกษา ที่จังหวัดมุกดาหารมีเพียงวิทยาลัยชุมชน เปิดเฉพาะอนุปริญา ส่วนใหญ่เยาวชนของจังหวัดมุกดาหารต้องไปเรียนระดับอุดมศึกษาต่างจังหวัด ปัจจุบันที่สะพานมิตรภาพกำลังจะเปิดสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยความร่วมมือกับมาเลเซีย³⁷
- เส้นทางจราจรในประเทศเวียดนามและ สปป. ลาว ค่อนข้างจะมีปัญหา ยังต้องขยาย ทำให้การขนส่งระหว่างประเทศสินค้าไทยที่มุ่งไป สปป.ลาว และเวียดนาม จะมีปัญหามาก
- จังหวัดมุกดาหารยังไม่มี Master plan ที่มาจากชุมชนชาวจังหวัดมุกดาหารจริงๆ ทั้งการค้า การท่องเที่ยว ในภาคเศรษฐกิจและสังคม ศักยภาพ คุณสมบัติ

โอกาส (Opportunities)

- ลักษณะของเศรษฐกิจในจังหวัดมุกดาหาร ทำให้เห็นโอกาสในการพัฒนาลักษณะเศรษฐกิจภายในเขตเศรษฐกิจชายแดนที่จังหวัดมุกดาหารหลายด้าน เช่น ครวัของโลกร ข้าวหอมมะลิ การแปรรูปสินค้าเกษตร เสื้อผ้า สิ่งทอ เครื่องประดับ แปรรูปไม้ วัสดุก่อสร้าง เครื่องมือการเกษตร
- เป็นโอกาสในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดมีทรัพยากรค่อนข้างสมบูรณ์ และยังมีกรมคมนาคมเชื่อมโยงหลายเส้นทาง จะช่วยให้จังหวัดมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น
- โครงการส่งเสริมกิจกรรม Contract farming อย่างต่อเนื่อง เป็นโอกาสในการสนับสนุนการดำเนินงานในเขตฯ และพัฒนาธุรกิจบริการขนส่ง Logistics
- เป็นโอกาสของจังหวัดในการสร้างรายได้และความมั่นคงให้กับคนยากจน และเกษตรกร และรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจให้ขยายตัวในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการลดความแตกต่างของรายได้ระหว่างประชากรในจังหวัด อีกทั้งยังช่วยยกระดับความรู้ ทักษะความสามารถของเกษตรกร แรงงานในระบบและที่จะเข้าสู่ระบบให้สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสและศักยภาพการมีงานทำและการสร้างรายได้ที่ดีขึ้น และช่วยเพิ่มผลิตภาพแรงงานทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม

³⁷ ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 3 อุบลราชธานี

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ East-West Economic Corridor ด้านตะวันออก ซึ่งเปิดเส้นทางคมนาคมให้สามารถใช้การได้ในปี พ.ศ. 2549 และจะครบเต็มระบบตลอดเส้นทางในปี พ.ศ. 2551 จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดโอกาสการพัฒนาทั้งด้านการค้า ท่องเที่ยว การเกษตร และการลงทุนตามแนวเศรษฐกิจ ซึ่งมีโอกาสจะพัฒนาเป็นฐานการผลิตแห่งใหม่ที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน เนื่องจากเป็นจุดที่มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนปัจจัยการผลิตซึ่งมีความได้เปรียบแตกต่างกัน ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ ตลาดทุนวัตถุดิบและแรงงาน นำไปสู่การพัฒนาในลักษณะเกื้อกูลกันที่สุดในที่สุด

- ประเทศเพื่อนบ้านแต่ละประเทศตามชายแดนมุกดาหาร ต่างส่งเสริมอุตสาหกรรมรายสาขาที่แตกต่างกัน ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและกิจการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ (พม่า) การผลิตพลังงาน (ลาว) อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอุปโภค/บริโภค (เวียดนาม) และอุตสาหกรรมยานยนต์ (ไทย) ดังนั้น การพัฒนาของกลุ่มภูมิภาคนี้จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในอุตสาหกรรมที่แต่ละประเทศมีศักยภาพ สนับสนุนให้เชื่อมโยงการผลิตระหว่างกัน (Supply Chains) ตลอดจนการสร้างเครือข่ายการผลิตร่วมกัน (Cluster) ได้ ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมพืชยาเสพติดและเน้นใช้แรงงานหรือกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

- การประกันภัยที่ สปป.ลาว มีเพียงบริษัทเดียว เป็นการบังคับซื้อ และการประกันรับจ่ายยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นโอกาสแก่ผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนด้านรับประกันภัย

อุปสรรค (Threats)

- การเปิดเขตฯ จังหวัดมุกดาหาร อาจมีอุปสรรคอันเกิดจากปัญหาแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย ซึ่งยังคงมีอยู่และอาจมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานที่มาจากแขวงสะหวันนะเขต แม้ว่ารัฐพยายามแก้ปัญหาด้วยการให้มีการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544
- ปัญหาการลักลอบสินค้าหลบหนีภาษีอาจมีมากขึ้น เพราะมีความสะดวกมากขึ้น การผ่านแดนสำหรับการค้าขายซึ่งปัจจุบันมีอยู่ที่บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองมุกดาหารและบริเวณด่านศุลกากรมุกดาหาร ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ดังนั้น การเปิดเขตฯ ชายแดนมุกดาหาร อาจถูกคัดค้านเพราะเกรงว่าจะมีการหลบหนีภาษีได้ง่ายขึ้น (สินค้าที่ลักลอบนำเข้าไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร เช่น กระเทียม ถั่วลิสง ข้าว พริกไทย และเส้นไหมดิบ)
- ไทยยังมีปัญหาเรื่องความไม่แน่นอนของการปิด-เปิดด่าน และการนำสินค้าส่งออกโดยใช้โควตาซึ่งจะมีราคาถูกจากไทยกลับเข้ามาขายในไทยอีก ทำให้ไทยเสียรายได้

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ปัญหายาเสพติดจำพวกแอมเฟตตามีน (ยาบ้า) ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของบริเวณชายแดน แม้ว่าจะมีการจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศ.ปส.จ.มท.) รวมทั้งจัดให้มีโครงการต้านยาเสพติดต่างๆ แล้วก็ตาม
- การคมนาคมที่สะดวกเท่ากับเป็นการเปิดปัญหานานัปการที่จะเกิดขึ้นและตามมาอีกด้วย เช่น ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติการอพยพลักลอบเข้าเมือง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยว ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การแพร่ระบาดของยาเสพติด การเคลื่อนย้าย ถ่ายเททางวัฒนธรรม/อารยธรรมที่หลากหลาย และปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน เป็นต้น
- การจะจัดระเบียบในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังไม่ชัดเจน (การขนส่งระหว่างสปป.ลาว - ไทย นั้น มีผู้ประกอบการค้าราย กำลังอยู่ในฐานะลำบาก อนาคตอาจขาดทุน) การขนส่งภายในจังหวัดต้องได้รับการอนุญาตจากส่วนกลาง ไม่เป็นอิสระ (แต่หากมองตามเส้นทาง จีน - พม่า - ไทย - สปป.ลาว - เวียดนาม จังหวัดมุกดาหารน่าจะเป็นศูนย์กลางของเส้นทางได้)
- ปัญหาความแตกต่างกันระหว่างไทยและ สปป. ลาว ในด้านต่างๆ เช่น บรรทัดฐานของนโยบาย ระบบการปกครอง (รัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลท้องถิ่นต่างมีอำนาจเป็นของตนเอง ทำให้ในแต่ละแขวงของลาวมีบรรทัดฐานที่ต่างกันด้วยเช่น อัตราภาษีนำเข้าสินค้า ค่าธรรมเนียมต่างๆ)
- สปป. ลาวยังไม่พร้อมในหลายด้าน เช่น กฎกติกาและระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนต่างชาติ โครงสร้างพื้นฐาน ธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ (การค้าขายตามแนวชายแดนหรือการส่งสินค้าออก/นำเข้ากับลาว ต้องใช้เงินสดในการดำเนินการ เนื่องจากพื้นที่ชายแดนของลาว ยังไม่มีสถาบันการเงิน การทำธุรกรรมการเงินต้องทำผ่านสถาบันการเงินที่เชียงใหม่ และมาตรฐานการธนาคารของประเทศเพื่อนบ้านยังไม่เท่าเทียมกับไทย) ซึ่งล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการทำการค้าต่อกันทั้งสิ้น
- ปัญหาเรื่องความไม่เพียงพอของข้อมูลการตลาด และค่าบริการโทรคมนาคมระหว่างประเทศที่ราคาสูง เส้นทางคมนาคมที่ยังไม่พัฒนาใน สปป. ลาว และค่าใช้จ่ายในการขนส่งที่เพิ่มขึ้นจากการเก็บค่าผ่านทางให้กับกลุ่มต่างๆ ที่มีอิทธิพลในพื้นที่ หรือค่าผ่านเข้าเมืองต่างๆ ตามรายทาง ทำให้ต้นทุนสินค้าเพิ่มขึ้น
- ปัญหาเรื่องสิทธิพิเศษทางด้านภาษีซึ่งไทยให้แก่ สปป. ลาว แต่ไม่สามารถใช้ได้ เพราะขั้นตอน และระเบียบที่ยุ่งยากซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกไปรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of origin) และปัญหาคุณภาพรายใหญ่ และมีปัญหาเรื่องคุณภาพสินค้าไม่ตรงตามความต้องการของไทย ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการค้าชายแดน

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ปัญหาจากการที่ สปป. ลาว มีการปกป้องตลาดภายในประเทศ โดยการห้ามนำสินค้าบางชนิดที่มีการผลิตในประเทศ ตามลักษณะของประเทศที่ดำเนินนโยบายทดแทนการนำเข้า โดยเฉพาะการจำกัดโควตานำเข้าปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น ในสปป. ลาว และมาตรการเลือกปฏิบัติของ สปป.ลาว ในการให้สิทธิพิเศษกับจีน และเวียดนาม เช่นลดภาษีอากรขาเข้า และยกเว้นภาษีการค้า ทำให้ไทยเสียส่วนแบ่งตลาดสินค้าในจีนและเวียดนาม
- ปัญหาการอนุญาตให้ส่งสินค้า/เงินออกนอกประเทศ ซึ่งต้องแสดงต่อศุลกากรหรือด่านชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรน รวมทั้งกระบวนการตรวจปล่อยสินค้าที่ยังมีความยุ่งยากไม่สะดวกและใช้เวลานานเกินกว่าที่ควร ทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อการค้าชายแดน

(7) ความคิดเห็นของกลุ่มผลประโยชน์ (Stake holder)

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร ทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ ณ จังหวัดมุกดาหาร สามารถสรุปได้ว่า

ความคิดเห็นเชิงสนับสนุน

- มีความเหมาะสมในการจัดตั้งเขตฯ ขึ้นที่จังหวัดมุกดาหารเพราะมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ โดยเฉพาะในการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ซึ่งเป็นประตูเศรษฐกิจระหว่างไทย – สปป.ลาว - เวียดนาม เมื่อเปิดเขตฯ จะทำให้ประชาชนของทั้งสามประเทศเกิดการตื่นตัวและได้ใช้เส้นทางนี้เพิ่มขึ้น
- การจัดตั้งเขตฯ จะทำให้เกิดการร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหารของไทย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว และลาวบาวของเวียดนาม กลายเป็นเมืองแฝดที่จะพัฒนาให้ไปด้วยกันได้
- หากคำนึงถึงเรื่อง Logistic Centre จังหวัดมุกดาหารจะเป็นเมืองระหว่างประเทศ มีศักยภาพในแง่ความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
- เปรียบเทียบการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนในจังหวัดที่นำร่องไปแล้วคือจังหวัดเชียงรายและจังหวัดตาก เห็นว่ามุกดาหารน่าจะมีศักยภาพความพร้อมมากกว่า กล่าวคือ จังหวัดมุกดาหารไม่มีปัญหาตามแนวชายแดน เหมือนจังหวัดเชียงรายและตาก(ที่ยังมีปัญหาตามแนวชายแดนกับพม่าอยู่ในปัจจุบัน) และความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในเกณฑ์ให้ความร่วมมือที่ดีทั้งจาก สปป.ลาว และเวียดนาม
- เป็นไปได้ที่จะจัดตั้ง “เขตเศรษฐกิจชายแดน” ซึ่งสามารถทำได้ทุกจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน และมีสภาพพื้นที่เหมาะสม เข้ามาจัดการแผนให้เกิดเป็นรูปธรรม

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- จังหวัดมุกดาหารเห็นความสำคัญและมีความพร้อม เพราะมีการวางแผนเพื่อรองรับการพัฒนาจัดตั้งเขตฯ และได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในด้านต่างๆ ไว้แล้ว เช่น การเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรม การเกษตร การพัฒนาสาธารณูปโภคด้านต่างๆ เป็นต้น
- การจัดตั้งเขตฯ ขึ้นที่จังหวัดมุกดาหาร จะเอื้อประโยชน์ให้ชาวจังหวัดมุกดาหาร และประชาชนตามแนวชายแดน สปป.ลาว ให้ได้รับประโยชน์หลายด้าน เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างงานให้ท้องถิ่น และอื่นๆ ที่จะเป็นผลตามมาอีกนานัปการ
- เวียดนามได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นที่ลาวบาวแล้ว และสปป.ลาว ก็มีเขตเศรษฐกิจสะพานมิตรภาพ – เซโน ตรงข้ามจังหวัดมุกดาหาร ดังนั้นจังหวัดมุกดาหารจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวโดยจัดการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นที่ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร
- สถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้าน (จีน สปป.ลาว เวียดนาม) ที่กำลังพัฒนา จังหวัดมุกดาหารในฐานะเป็นจังหวัดชายแดน เป็นประตูเศรษฐกิจที่เปิดไปสู่ภูมิภาคอื่นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านได้
- จังหวัดมุกดาหารมีมูลค่าการค้าชายแดนค่อนข้างสูง และเหมาะสมที่จะเปิดธุรกิจบริการด้านโรงพยาบาลในเขตฯ ซึ่งจะได้ลูกค้าทั้งชาวไทยและต่างชาติ

ความคิดเห็นเชิงคัดค้าน

- ไม่มีการคัดค้านเท่าใดนัก เพียงแต่มีข้อคิดเห็นว่าจังหวัดมุกดาหารอาจพัฒนาศักยภาพได้ไม่เท่าเทียมกับเวียดนาม และเป็นห่วงเรื่องปัญหาแรงงานต่างชาติ
- มีปัญหาเรื่องกฎหมายจัดตั้งเขตฯ ว่าจะเป็นรูปแบบใด เพราะหากให้เขตฯ ออกกฎระเบียบได้เต็มที่เพื่อให้การดำเนินกิจการของเขตฯ และให้สิทธิพิเศษแก่เขตฯ โดยใช้รูปแบบและโครงสร้างการบริหารแบบเอกชน อาจเกิดปัญหาของการขัดกับกฎหมายอื่นๆ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้
- การจัดตั้งเขตฯ ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้ประกอบการรายย่อย
- กระบวนการเปิด-ปิดด่านชายแดนของไทย สปป.ลาวและเวียดนามยังไม่มีความแน่นอนชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

- จังหวัดมุกดาหารจำเป็นที่จะต้องปรับตัว และจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาไปด้วยกันได้

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- เรื่องชื่อเขตเศรษฐกิจที่จะจัดตั้งที่จังหวัดมุกดาหาร มีความเห็นแตกออกเป็นสามแนวคือ
(1) ควรมีคำว่า “ชายแดน” เพราะเหมาะสมต่อการสร้างแรงจูงใจแก่นักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ชายแดน (2) ควรมีคำว่า “พิเศษ” ไม่ใช่ ชายแดน (ซึ่งจะเหมือนเป็นนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป) เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลงทุนได้มากกว่า คนไทยชอบคำว่า “พิเศษ” ซึ่งดูไม่ธรรมดา จึงขอให้คงคำว่า พิเศษ ไว้ (3) เห็นว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญว่าจะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน แต่สิ่งสำคัญคือ ผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นจะมีส่วนในการผลักดันร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าจะกำหนดให้ออกมาในรูปแบบใดเป็นสำคัญ
- เมื่อเปรียบเทียบกับพัฒนาการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจของไทย เห็นว่ารูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินงาน และการจัดการควรแตกต่างไปจากที่ประเทศจีนทำไว้
- ภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมแก่ภาคเอกชนในการจัดตั้งธุรกิจใดๆ ที่สปป.ลาว
- การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ควรเตรียมรับมือกับปัญหา เนื่องจากสินค้าออกที่สำคัญของมุกดาหารมีเพียงน้ำตาล แต่การที่ราคาขนส่งเพิ่มสูงขึ้น กองทัพพม่าจากประเทศเวียดนามก็จะเข้ามา การขนส่งของไทยอาจไม่มีโอกาสได้เข้าไปถึงประเทศเวียดนาม เนื่องจากคนไทยไม่มีศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเพียงพอ ประการสำคัญระเบียบ กฎจราจร ไม่เหมือนกัน หากไปได้คงไปได้เพียง สปป.ลาว ซึ่งกำลังจะมีโรงงานน้ำตาล และ โรงงานแป้งมัน ที่สะหวันนะเขตเท่านั้น
- พัฒนาเส้นทางคมนาคมสาย SOS ให้มีการติดต่อประสานงานให้รวดเร็ว
- เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไม่ควรขึ้นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตฯ ควรมีการบริหารจัดการภายในที่เป็นอิสระ ปลอดภาษีอากร การให้สิทธิประโยชน์ต้องชัดเจน ความปลอดภัยเรื่องสิ่งแวดล้อมต้องกำหนดการจัดการที่ดี การย้ายการโอนเงินกำหนดขั้นตอนให้รวดเร็ว
- ควรให้ความคุ้มครองและสนับสนุนทุนท้องถิ่นที่จะเข้าไปในเขตฯ ให้มีความเข้มแข็ง และให้ผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ และมีส่วนเสนอความเห็นว่าการให้มีการพัฒนาออกมาเป็นแบบใด โดยเห็นว่าจะมีการรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่สิ่งสำคัญคือเรื่องผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่น และควรคำนึงถึงชุมชนในจังหวัด โดยเฉพาะวัฒนธรรม 8 เผ่าของชาวจังหวัดมุกดาหารด้วย
- การจัดรูปแบบผังเมืองของภายในเขตเศรษฐกิจ ไม่ควรที่จะอยู่ในรูปแบบผังเมืองรวมของจังหวัด ควรวางผังเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ ควรต้องร่วมกันกำหนดรูปแบบของทั้งสองพื้นที่สะหวันนะเขตกับมุกดาหาร มีการแบ่งปันร่วมกันใช้ทรัพยากรที่ต่างก็มีอยู่ จะ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- ช่วยให้เกิดต้นทุนต่ำ ขอให้มองโอกาสความเป็นไปได้ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ และต้องให้อำนาจบริหารในเขตให้สอดคล้องกับผังเมืองรวม
- ควรนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมพิจารณาสำหรับการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนด้วย
 - การจะพัฒนาใดๆ จะต้องวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวจังหวัดและภาคเอกชนชาวมุกดาหาร เวียดนาม และสหวันนะเขต สปป.ลาวด้วย เพื่อให้เป้าหมายร่วมของการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันทั้งสามเมือง กลายเป็นเมืองใหญ่ที่อยู่ท่ามกลางภูมิภาคอินโดจีน (ได้มีการศึกษาเรื่องผังเมืองที่จะกำหนดไว้ในเขตเศรษฐกิจชายแดนที่จังหวัดมุกดาหารอยู่ก่อนแล้ว โดยจะให้มีการสร้างสนามบินนานาชาติขึ้นที่จังหวัดมุกดาหาร แต่ต่อมาไปสร้างที่สหวันนะเขต สปป.ลาว เนื่องจากความต้องการที่จะพัฒนาให้มุกดาหารและสหวันนะเขตเป็นเมืองแฝด มีการใช้สนามบินและสะพานร่วมกันและวางแผนการพัฒนาผังเมืองให้เมืองทั้งสองเป็นเมืองเดียวกันมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน)
 - ขณะนี้ยังไม่มี Master plan ที่มาจากชาวจังหวัดมุกดาหารจริงๆ หากจะพัฒนาเขตต้องเริ่มที่แผนชุมชนท้องถิ่นของชาวจังหวัดมุกดาหาร ร่วมกันออกแบบเขตที่จะจัดตั้ง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ระบบการจัดการ ให้ผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ มาร่วมแสดงความคิดเห็น
 - ให้เน้นประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดสำหรับการพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องการค้าชายแดนและการท่องเที่ยว ควรมีการพัฒนาไปร่วมกัน หากยุทธศาสตร์ไม่มี การผลักดันพัฒนาแม้จะกำหนดไว้ก็อาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ ประเด็นที่ควรสนับสนุนคือเรื่องเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่ต้องพัฒนาไปด้วยกัน เพราะเอกลักษณ์ของจังหวัดมุกดาหาร มีสองลักษณะคือ การค้าชายแดนและการท่องเที่ยวที่เป็นจุดแข็ง ขอให้ใช้จุดแข็งที่มี โดยทำการศึกษาร่วมกัน คิดว่าสภาที่ปรึกษา จะมีส่วนช่วยผลักดันให้มีการพัฒนาได้
 - ควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาดังวิธีการให้จังหวัดมุกดาหารมีแหล่งท่องเที่ยวถาวร
 - ควรมีการส่งเสริมการลงทุนที่จังหวัดมุกดาหารที่ชัดเจนและมองในระยะยาว โดยเฉพาะแรงจูงใจนักลงทุนให้เกิดความต้องการเข้ามาลงทุนอีกหรือลงทุนเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะเรื่องการบริหารจัดการเขตฯ และการให้สิทธิประโยชน์ต่ำสุดเพื่อสร้างแรงจูงใจการลงทุน (โครงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของภาคใต้ที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ได้เสนอขอไปที่ 0 % แต่รัฐบาลให้ 0.5 % และเสนอให้ตั้งการบริหารจัดการเขตฯ โดยตรง พร้อมกับระบุเรื่องขนาดและประเภทของการส่งเสริมการลงทุนไว้)
 - ควรให้ความสำคัญกับการจัดการแรงงาน หากมีการจัดการที่ดีก็อาจจะช่วยลดปัญหาได้ โดยเสนอให้แรงงานที่จะเข้ามาทำงานภายในเขต เป็นแบบไม่มีโควต้า ไปเข้า – เย็นกลับ

โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

- หรือทำงานตามฤดูกาล (ยกตัวอย่างจังหวัดตาก กรม.อนุญาตให้ทำได้แล้ว แต่ที่จังหวัดมุกดาหารยังไม่มีประกาศ จึงยังไม่สามารถดำเนินการได้ ทำได้เพียงการดำเนินการตามขั้นตอนข้อตกลงของ MOU) (ตามนโยบายด้านแรงงานของจังหวัดมุกดาหาร กำหนดให้แรงงานต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาทำงานในเขตฯ ควรเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายก่อน โดยเข้ามาจดทะเบียน พิสูจน์สัญชาติ ออกใบอนุญาต พาสสปอร์ต)
- การพัฒนาใดๆ เกิดขึ้นในพื้นที่ ชาวจังหวัดมุกดาหารควรมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อเรื่องนั้นๆ ควรกำหนดยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนว่าจะทำอะไรให้จังหวัดมุกดาหารมีการพัฒนาเรื่องการศึกษาไปพร้อมกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และสถานศึกษาควรมีส่วนสำคัญในการให้ข้อมูลและการสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกันแก่ชาวจังหวัดมุกดาหาร (เสนอให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นที่จังหวัดมุกดาหาร อาจเป็นสาขาวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อสร้างศักยภาพของคนด้วยการให้ความรู้เป็นพื้นฐาน)
 - รัฐควรร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน กำหนดมาตรการสากลระหว่างไทย – สปป.ลาว - เวียดนาม เรื่องการขนส่ง และกฎจราจร (ที่ยังแตกต่างกันในแต่ละประเทศ) โดยเสนอให้เปลี่ยนหัวรถบรรทุกสินค้า ณ จุดเปลี่ยนถ่ายสินค้า และปรับปรุงวินัยการขับรถ (ที่ประเทศเวียดนามกำหนดความเร็วเป็นหลักปลอดภัย) ซึ่งรัฐบาลต้องผลักดันจุดกระจายสินค้าและระบบเปลี่ยนหัวหัวรถบรรทุกสินค้า ให้อยู่ในฝั่งมุกดาหาร วางระบบ Logistic Short Terminal ที่มุกดาหาร โดยเฉพาะควรกำหนดไว้ในข้อตกลง MOU กับประเทศเวียดนาม
 - ควรกำหนดขั้นตอนเรื่องการเข้าเมืองและมาตรการเสียภาษีให้เป็นสากลและรวดเร็ว (ที่ สปป. ลาวจะมีขั้นตอนมากกว่าไทย มีข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐ จังหวัดและจังหวัด ที่ไม่เหมือนกัน ขาดความเป็นเอกภาพร่วม) หากจะมีการลงทุนต่อกันก็ควรต้องระบุให้ชัดเจน
 - เสนอให้ทำ Contact Farming กับ สปป.ลาว เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดี
 - เสนอให้ทำเรื่อง Logistics ขนส่งวัตถุดิบจาก สปป.ลาวมาเพิ่มมูลค่าที่ฝั่งไทย แบบ Win-win เพื่อมองสัมพันธภาพระยะยาว
 - หาก สปป.ลาว ร่วมมือกับเกาหลี มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้น ความนิยมในสินค้าไทยจะลดน้อยลง เสนอว่าควรมีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่จังหวัดมุกดาหาร
 - การจัดตั้งเขตฯ จะทำให้จังหวัดมุกดาหารเกิดการขยายตัว ปัญหาที่ตามมามีหลายด้าน โดยเฉพาะด้านสังคมหรืออาชญากรรม และโรคระบาด ยาเสพติด ภาครัฐต้องทำงานเฝ้าระวังเตรียมแผนรองรับไว้แก้ปัญหา ที่สำคัญคือต้องปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตื่นตัวในเรื่องนี้และร่วมมือกันแก้ปัญหา